

**РОМАН ПАНЬКІВ – ДИРИГЕНТ, КОМПОЗИТОР, ПЕДАГОГ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ
(ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

істеричний тип дітей і відніс його до психопатичного та описав це як свого роду хвороба.

Важливим дослідження Степана Балея в сфері важких дітей. Важкими дітьми, як пише вчений, є здебільшого діти з низьким розумовим розвитком та діти психопатичні. Проте, серед важких дітей є діти, які мають певну аномальність в своєму розвитку, проте вона носить тимчасовий характер. Степан Балея поділив дітей на три типи: повністю нормальних, діти, які мають ознаки так званої нервовості, і діти психопатичні. Також вчений здійснив класифікацію важких дітей та їх поділ на типи. Дослідження Степана Балея в сфері проблемних дітей стали одними з основних джерел інформації на цю тему, від якої відштовхувалися майбутні польські та українські вчені педагоги та психологи.

1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу:

навчально-методичний посібник / Д.Т. Гошовська. – Луцьк, 2011. – 265 с.

2. Мартинюк І.А. Патопсихологія. Навчальний посібник. / І.А. Мартинюк. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 208 с.

3. Baley S. Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka / Stefan Baley. – Lwów ; Warszawa: Książnica-Atlas, 1935. – 424 s.

4. Baley S. Characterologia i typologia dzieci i młodzieży / Stefan Baley. – Warszawa: Instytut wydawniczy “Nasza Księgarnia”, 1948. – 70 s.

5. Baley S. Psychologia wieku dojrzewania / Stefan Baley. – Lwów – Warszawa: Książnica-Atlas, 1932. – 262 s.

6. Baley S. Psychologia wychowawcza w zarysie / Stefan Baley. – Lwów – Warszawa: Książnica-Atlas, 1938. – 686 s.

7. Buckingham B.R. Praca badawcza na terenie szkoły. Prz. z angielskiego R. Czaplinska-Mutermilchowa, N. Getterowa, J. Krahelska, I. Szymaniukowna, pod ker. prof. Stefana Baleya / Buckingham B.R. – Lwów – Warszawa: Książnica-Atlas, 1931. – 380 s.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2015

УДК 18.071.1(092)(477)

**Лілія Дзиндзюра, магістр “музичного мистецтва”, аспірант
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка**

**РОМАН ПАНЬКІВ – ДИРИГЕНТ, КОМПОЗИТОР, ПЕДАГОГ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ
(ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Стаття присвячується аналізу творчого шляху Заслуженого працівника культури, диригента, композитора, педагога, художника Романа Паньківа. Висвітлюється роль мистця у розвитку мистецького життя Самбора та регіону.

Ключові слова: Роман Паньків, симфонічний оркестр, диригент, хор.

Літ. 9.

**Лілія Дзиндзюра, магістр “музыкального искусства”, аспірант
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко**

**РОМАН ПАНЬКІВ – ДИРИЖЕР, КОМПОЗИТОР, ПЕДАГОГ, ОБЩЕСТВЕННИЙ
ДЕЯТЕЛЬ (К 80-ЛЕТІЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ)**

Статья посвящена анализу творческого пути Заслуженного деятеля культуры, дирижера, композитора, педагога, художника Романа Панькыва. Освещается роль творца в развитии творческой жизни Самбора и региона.

Ключевые слова: Роман Панькыв, симфонический оркестр, дирижер, хор.

**Lilia Dzyndzyura, Master of “Music Art”, Post-graduate student of
Drogobuch Ivan Franko State Pedagogical University**

**ROMAN PANKIV – A CONDUCTOR, COMPOSER, PEDAGOGUE AND A PUBLIC MAN
(DEVOTED TO 80 YEARS SINCE THE BIRTH)**

The article deals with analysis of Roman Pankiv's creative work as the Distinguished cultural worker, conductor, composer, pedagogue and painter. The role of the artist in the development of the artistic life in Sambir and the region was described.

Keywords: Roman Pankiv, symphony orchestra, conductor, choir.

Актуальність теми. В історії Українського музичного мистецтва є постаті, які своїм ім'ям уславили духовне життя тих чи інших міст. Їх

прізвище стали красою багатьох афіш, що звучать поряд з відомими хорами, оркестрами, ансамблями.

**РОМАН ПАНЬКІВ – ДИРИГЕНТ, КОМПОЗИТОР, ПЕДАГОГ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ
(ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)**

Роман Паньків. Без імені Романа Паньків – непересічного музиканта важко уявити собі мистецьке життя Галичини, особливо Самбірщини. Одного з високо розвинутих культурних центрів Львівщини.

Метою статті є висвітлення творчого шляху диригента, композитора, педагога Романа Паньківа, його вкладу в освітньо-культурний простір міста та регіону.

Виклад основного матеріалу. Народився Роман Михайлович у Розвадові Миколаївського району. Наступного 2016 року йому виповниться вісімдесят. Але яких! Позаздрити не гріх, адже провадили його до високого земного храму духовності.

“З раннього дитинства він увібрав у свою відкриту до музики душу велику правду селянського побуту, родинну віру батьків і пращурів, а понад усе – високі тони пісні, яка правдивою дорогою вела його крізь життя, кожна мить якого бриніла любов’ю та служінням рідному народові” [1, 7].

Підлітком грав у духовому оркестрі, що полонила його багату душу. Він самотужки вивчає нотну грамоту, освоює ряд духових інструментів, твердо вирішує стати музикантом. У 1953 році вступив до Дрогобицького державного музичного училища. Свій музичний вишкіл він завершив успішно, на державному іспиті диригував двома колективами: оркестром і хором. Юнак вдосконалювався в училищному хорі під орудою таких відомих хормейстерів як Ірина Байцар та Павло Гречаніченко.

Трудову творчу діяльність розпочав на Черкащині. Під його керівництвом “ожили” оркестри духових і народних інструментів, хор і вокальний ансамбль Чорнобаївського районного будинку культури. Відтак служив у війську, де також не покидав заняття музикою.

У квітні 1958 року влаштовується на посаду викладача хорового класу та муз-теоретичних дисциплін у Самбірську дитячу музичну школу. Згодом працює заступником директора, далі – директором.

Без відриву від роботи поступає на диригентсько – хоровий факультет Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (нині – музична академія). Одночасно осіняється ідеєю відродити у Самборі симфонічний оркестр, який колись знала вся Галичина. “До 1939 року у Самборі діяв симфонічний оркестр, яким керував чех за походженням Штрайт... Вже у повоєнні роки справу продовжив Іван Бальовський – організатор і керівник естрадних та джазових оркестрів” [3, 2]. І це Роману Паньківу вдається.

Згуртувавши навколо себе найкращих музикантів міста, диригент зумів надати репетиційному процесу професійного спрямування, ввести до репертуару твори Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена, Ф. Шуберта, М. Лисенка, П. Чайковського, Д. Шостаковича, В. Гомоляки, К. Данькевича, М. Колесси.

Перший виступ оркестру відбувся 5 грудня 1960 року. Це стало справжньою мистецькою подією в житті Самбора. Його творча еліта та звичайні шанувальники музики ще довго і жваво обговорювали почуте.

Спочатку це був оркестр на базі дитячої музичної школи, а з 1964 – Народного Дому. Його творча еліта та звичайні шанувальники музики ще довго і жваво обговорювали почуте. У 1968 йому було присвоєно звання “народний”.

Вже більше ніж пів століття слава оркестру не згасає, а навпаки набуває зрілих висот: “Культурну славу Самбора уже понад 50 років примножує народний симфонічний оркестр Народного дому, художнім керівником і диригентом якого є Заслужений працівник культури Роман Паньків. Це велика гордість для нашого краю! Нам заздять, бо подібного колективу нема навіть у великих містах” [7, 2].

Тепер Роман Паньків одночасно на музичних вечорах диригує із симфонічним оркестром і народними хоровими капелами – “Діброва”, “Дзвін”, “Червона калина” “Грація” та інші [2, 3]. Хорові колективи часто співпрацюють з симфонічним оркестром, включаючи до репертуару вокально – симфонічні твори. “Таке закарбовується в душі, в хвилини концертних виступів славного народного симфонічного оркестру не менш славного нашого Самбора під керівництвом (він же диригент) заслужений працівник культури України Роман Паньківа” [6, 2]. Звучать на концертах і різдвяні твори у виконанні симфонічного оркестру: “Під диригуванням маестро Паньківа весь вечір грав Народний симфонічний оркестр. У його виконанні прозвучала “Різдвяна псалма” (музика керівника колективу), як своєрідна увертюра до всієї програми феєрії” [8, 3].

З ініціативи Романа Паньківа було створено камерний хор викладачів училища культури “Ренесанс”. Першим диригентом “Ренесансу” був викладач училища Роман Мрочко, оскільки Роман Паньків очолював училище культури. Найкращу характеристику як керівникові, так і його колективу дають дані про репертуар: Й.С. Бах “Хорал”, О. Лассо “Відлуння”, Латті “Miserere”, М. Леонтович “Із-за гори сніжок летить”, П. Козицький “Ой у полі, полі”, Д. Ріве

“Спірічуелс”. Під його орудою хор досягнув високої виконавської майстерності (не без порад і допомоги Романа Паньківа) [5, 10].

Навчаючись у класі уславленого педагога і хорового диригента Євгена Вахняка, Роман Паньків досягнув нові вершини музичного сходження. Це проявилось у співпраці з Самбірським аматорським музично – драматичним театром. Роман Паньків здійснив низку постановок шедеврів української оперної класики: “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського, “Наталка-Полтавка” та “Майська ніч” М. Лисенка, “Катерина” М. Аркаса, “Циганка Аза” М. Старицького, драма – феєрія “Лісова пісня” Лесі Українки та інші. Виконання дитячої опери Миколи Лисенка “Пан Коцький”, в якій артистами виступили учні самбірської муз-школи, теж виявилася неабиякою подією в культурному житті міста.

Але не тільки цією постановою для дітей обмежились театр і оркестр. З часом до репертуару було включено “Козу-дерезу” М. Лисенка, “Лисичку, котика і півника” К. Стеценка. Далі репертуар розширився творами композиторів – сучасників: М. Черняка “Червона шапочка”, А. Філіпенка “В зеленому саду”, А. Красіва “Муха-цокотуха”, Г. Коломіїця “Вовк і семеро козенят”, П. Хіндемїта “Ми будемо місто”. Деякі з постановок транслювалися Львівським телебаченням, окремі були представлені на сцені Львівського оперного театру. Особливою новизною звучання цих вистав були оркестровки та аранжування партитур, зроблені Романом Паньківим.

Митець володіє композиторським хистом, йому належать низка пісень для хорів, ансамблів та пісень на вірші місцевих авторів І. Гнатюка, М. Ковальчука, П. Лехновського, М. Костіва, Л. Сумарус, О. Леськіва, І. Зінченка, Я. Сторонської [4, 5]. Він також написав ряд композицій, як “Симфонічна мозаїка на теми пісень Січових Стрільців”, музична картинка “Льодолом” за мотивами твору Миколи Леонтовича, кантата “Каменярі” (до 150 – річчя від дня народження Івана Франка) та інші.

Плідною була праця Романа Паньківа на диригентсько – хоровій ниві. З 1959 до 1963 року він очолює хор педагогічних працівників при Самбірському міському будинку вчителя. Його копітка праця сприяла підвищенню естетичного рівня освітян, вона стала добрим підґрунтям для їх професійного зростання.

За керівництва Романа Паньківа Самбірська ДМШ “пережила” низку реформацій, як у матеріально – технічному, так і мистецькому зрізах. Створення учнівського хору, дитячого

симфонічного оркестру, різножанрових ансамблів вивели її в ранг успішних, показових навчальних закладів Львівщини. Як тут не згадати кантату К. Стеценка “Шевченкові” (переклад для дитячого хору Р. Паньківа), “Поему про Україну” А. Александрова, хор мисливців з опери К. Вебера “Вільний стрілець” у виконанні шкільного хору.

Високі успіхи Романа Паньківа на мистецькій, творчо-виконавській ниві дало підстави до присвоєння йому почесного звання “Заслужений працівник культури України”.

Майже чверть століття Роман Паньків віддає Самбірському культурно-освітньому училищу на посаді його директора. За цей час сотні випускників навчального закладу понесли в світ частину добра і любові, даровану щедрими пригорщами таланту свого вчителя.

Роман Паньків докладав зусиль і до реставрації органного залу м. Самбора: “Як відомо у 1939 р. радянська влада костел закрила. Під час війни він був сильно зруйнований – залишилися лише стіни. Згодом його використовували як склад... Реставрація залу органної та камерної музики розпочалася у 1980 р., а натхненник його відновлення – тодішній директор училища культури Роман Паньків” [7, 2].

Бог обдарував Романа Паньківа ще й талантом малювати, “пише” олією. У доробку митця понад п’ятдесят полотен, які не раз милували око на різних виставках. В основному це натюрморти та пейзажі як з натури, так і з уяви: “Картини самобутніх художників також привертають увагу. Скажімо, Романа Паньківа знаємо як авторитетного маестро. І би міг подумати, що в художньо – мистецькому жанрі – живописі в нього стільки цікавих картин” [9, 1].

Свій талант Роман Паньків використовує сповна, не зважаючи на вік співає у хорі Самбірської церкви Івана Хрестителя. Схоже, він у ньому незамінний консультант. Активно займається громадською діяльністю: почесний громадянин міста Самбора, колишній голова Самбірського міського відділення музичного товариства України.

Висновки. Творчий портрет Романа Паньківа сповна віддзеркалює його талановиту, невтомну енергію, і це свідчить про чи малий внесок композитора, диригента, культурного діяча у культурне життя міста і регіону. Багатогранність особистості митця, вміння втілити його в життя, віддати його учням і простим громадянам – головна місія Романа Паньківа.

І. Береза Р. “Князь симфонічного світу” / Р. Береза / Животоки. – Ч. 1 – 2 (50 – 51). – 2011. – С. 7.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО КОПОНЕНТА У СИСТЕМІ ГОТОВНОСТІ ДО ЗДІЙСНЕННЯ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ

2. Паньків Р. "Вони створюють Самбору імідж культурного міста" / Р. Паньків / Новини Самбора. – Ч. 22. – 22 березня. – 2011. – С.3.
3. Паньків Р. "Мистецька Самбірщина" / Р. Паньків / Голос Самбірщини. – Ч.22. – 22 березня. – 2005. – С. 2.
4. Паньків Р. *Моя Україно тополина, не вигасне твоя зоря.* – Львів. "Сполом". 2011 р.
5. Паньків Р. *Сторінки культурного життя Самбірщини.* – Самбір. 2010 р.
6. Повх З. "Велика симфонія нашого симфонічного" / З. Повх / Новини Самбора. – Ч. 5. – 18 січня. – 2011. – С. 2.
7. Сторож О. "Колиска часу" / О. Сторож / Новини Самбора. – Ч. 69. – 20 вересня. – 2011. – С. 2.
8. Тиличко І. "Різдвяна феєрія на сцені народного дому" / І. Тиличко / Голос Самбірщини. – Ч. 3. – 18 січня. – 2011. – С. 3.
9. Самбірська міська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: [Sambir.lviv.ua / content / view / 24](http://Sambir.lviv.ua/content/view/24).

Стаття надійшла до редакції 07.10.2015

УДК 378.1:378.034

Оксана Вовк, аспірант Київського інституту проблем виховання при НАПН України

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО КОПОНЕНТА У СИСТЕМІ ГОТОВНОСТІ ДО ЗДІЙСНЕННЯ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ

У даному дослідженні розкривається зміст поняття "діяльнісний компонент" у рамках готовності до здійснення морального вибору. З'ясовано, що основними показниками наведеного поняття є моральна стійкість, пошукова активність, свідомо моральна активність, моральна саморегуляція, асертивна поведінка. Охарактеризовано три рівні розвитку діяльнісного компонента готовності до морального вибору та їх критерії, а також висвітлено основні підходи до їх становлення та розвитку.

Ключові слова: готовність, проблемні ситуації, моральний вибір, компоненти, структура, моральна практика, моральні відносини, моральна діяльність.

Літ 14.

Оксана Вовк, аспірант Київського інституту проблем виховання при НАПН України

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТНОГО КОМПОНЕНТА В СИСТЕМЕ ГОТОВНОСТИ К ОСУЩЕСТВЛЕНИЮ МОРАЛЬНОГО ВЫБОРА

В данном исследовании раскрывается содержание понятия "деятельностный компонент" в рамках готовности к осуществлению нравственного выбора. Установлено, что основными показателями данного понятия является моральная устойчивость, поисковая активность, сознательная нравственная активность, нравственная саморегуляция, асертивное поведение. Охарактеризованы три уровня развития деятельностного компонента готовности к нравственному выбору, их критерии, а также основные подходы к их становления и развитию.

Ключевые слова: готовность, проблемные ситуации, моральный выбор, компоненты, структура, моральная практика, нравственные отношения, нравственная деятельность.

*Oksana Vovk, Graduate Student of
Kyiv Institute of Problems of Education on the base of NAPS of Ukraine*

THEORETICAL ASPECTS OF FORMING ACTIVITY COMPONENT IN THE SYSTEM OF READINESS TO EXERCISE MORAL CHOICE

The study reveals the concept of "activity component" within the readiness to exercise a moral choice. It was found that the main indicators of the above concept are: moral firmness, search activity, conscious moral activity, moral self-regulation, assertive behavior. Three stages of development of activity component within the readiness to make a moral choice and their criteria are characterized and the main approaches to their formation and development are highlighted.

Keywords: readiness, problematic situations, moral choice, components, structure, moral practice, moral relationships, moral activity.

Постановка проблеми Духовно-моральний стан сучасного суспільства характеризується низьким рівнем розвитку. Це веде за собою виникнення різного роду проблемних ситуацій, які в силу наявних обставин не вирішуються, а тільки загострюються. Для

виправлення існуючої ситуації необхідні впровадження сучасних апробованих та дієвих методів виховання у навчально-виховний процес ВНЗ. Це дасть можливість сформувати, у прийдешніх покоління, нову свідомість, основою якої є мораль та готовність до втілення на практиці